

Darija Omrčen

Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za opću i primijenjenu kineziologiju
Horvaćanski zavoj 15, HR-10000 Zagreb
darija.omrcen@kif.hr

Goran Bobić

Srednja škola Ivana Šveara
Školska ulica 12, HR-10310 Ivanić Grad
goran.bobic@zg.t-com.hr

Danijel Jurakić

Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za opću i primijenjenu kineziologiju
Horvaćanski zavoj 15, HR-10000 Zagreb
danijel.juracic@kif.hr

RUKOMETNO NAZIVLJE ANALIZA IZABRANIH PRIMJERA

Literatura nekoga stručnog i znanstvenog područja rabi specifično nazivlje, prevođenje kojega je iz jednoga jezičnoga sustava u drugi vrlo zahtjevan zadatak. Opći i stručni jezik razlikuju se po tome što potonji teži što većoj točnosti izraza. Jezik nekoga područja, stručnoga ili znanstvenoga, ima svoja leksička, semantička, sintaktička, čak i fonološka obilježja koja su specifična baš za to područje. Precizno nazivlje omogućuje valjanu znanstvenu komunikaciju. Isto vrijedi i za znanost o ljudskom kretanju — kineziologiju, a unutar nje i za kineziologiju sporta za pojedine sportove i sportske discipline.

Prvi je cilj ovoga rada bio analizirati prijevodne ekvivalente naziva *rukomet* u engleskome jeziku. Drugi je cilj bio analizirati stručne engleske rukometne nazive i njihove prijevodne ekvivalente u hrvatskome jeziku vezane za: a) bacanja lopte, odnosno za vrste udaraca na protivnička vrata i za dodavanja, b) igrače, c) napad odnosno navalu te d) rukometno igralište.

Analizom se prijevodnih ekvivalenata pojedinih rukometnih naziva u hrvatskome i engleskome jeziku nastojalo pokazati da je u normiranju nazivlja nužna suradnja stručnjaka nekoga područja i lingvista. Postu-

pak standardizacije nazivlja treba obaviti sa što većom točnošću i što većom pozornošću kako bi se razvio pojmovni sustav i pridruženo mu nazivlje. Taj se proces, međutim, ne smije ograničiti samo na jedan jezični sustav, već nazivi, kao i pojmovi, moraju biti usporedivi u različitim jezičnim sustavima.

1. Uvod

Kako bi se razumjeli tekstovi pisani nekim jezikom, potrebno je poznavati ne samo nazive (riječi), već i sadržaje (pojmove, koncepte) kojima su ti nazivi (riječi) pridruženi jer se nazivi i njihovi sadržaji u različitim jezicima ne moraju uvijek poklapati. I dalje, za pojedine nazive koji postoje u jednome jeziku u drugome ne mora uvijek biti odgovarajućih prijevoda jer se u tome jeziku ne nalazi ni tome nazivu pridruženi pojam.

Danas sportsko nazivlje i frazemi koji se rabe u kontekstu sporta i sportskoga nadmetanja postaju dijelom svakodnevnoga govora i poprimaju niz konotacija. Pojedini frazemi u razgovornome funkcionalnom stilu, a to se osobito odnosi na žargonske frazeme, ne pripadaju razgovornome funkcionalnom stilu standardnoga jezika (Mihaljević i Kovačević 2006), ali su vrlo rašireni, na primjer: *predriblati protivnika*, *biti u autu* (doslovno u kontekstu sporta: *biti izvoan granica igrališta*, a u prenesenome značenju: *ne biti u formi*) i drugo. Znanstveni stil pisanja, međutim, prema normi se odnosi strogo te se u njemu »traži poštivanje pravila hrvatskoga standardnog jezika na svim jezičnim razinama« (Mihaljević 2006).

Kako bi se izbjegla terminološka zbrka među pojedinim jezičnim sustavima, potrebno je, prije svega, definirati neki pojam (koncept) u pojmovnome sustavu (Mihaljević 1998a:32), a zatim dogovoriti naziv za njegov sadržaj. Problem odabira i/ili stvaranja nekoga naziva koji će struka smatrati odgovarajućim te problem njegova normiranja smatraju se središnjim terminološkim problemima (Mihaljević 1997). Pritom je bitno postići jedinstvenost između naziva i pojma, a to znači da za sve govornike vrijedi isti odnos između toga naziva i pojma (Mihaljević 1997).

Stručna i znanstvena literatura nekoga područja koristi se specifičnom terminologijom, a njezino prevođenje iz jednoga jezičnoga sustava u drugi vrlo je zahtjevan zadatak (za primjere uporabe pojedinih naziva u rukometu vidi Vuleta, Milanović i Sertić 1999, 2003) jer je prijevod »komunikacijski, interpersonalni, interkulturalni, interaktivan i intencionalan proces« koji podrazumijeva lingvističku, komunikacijsku, kulturološku i predmetnu (engl. *subject matter*) kompetenciju (Antunović 2002–2003). Jedna je od razlika između općega i stručnoga jezika to što potonji

teži što većoj točnosti izraza. Jezik nekoga područja ima svoja leksička, semantička, sintaktička, pa čak i fonološka obilježja specifična baš za to područje (Douglas 2000), što ga posljedično čini jednom od epistemoloških sastavnica svake znanosti (Milat 2005; Omrčen i Živčić Marković 2009). Kako kaže Milat, »bez precizne terminologije nije moguća ni znanstvena divizija ni klasifikacija, nije moguća valjana znanstvena komunikacija« (2005:35). Postupak standardizacije treba obaviti što većom točnošću i što većom pozornošću kako bi se razvio sustav pojmova s pridruženim im nazivljem, ali se taj proces ne smije ograničiti samo na jedan jezični sustav, već nazivi, kao i pojmovi, moraju biti usporedivi s različitim jezičnim sustavima (Jaklinović-Fressl, Omrčen, Štefić 2005).

2. Cilj istraživanja

Dva su cilja ovoga rada. Prvi je cilj analizirati prijevodne ekvivalente naziva *rukomet* u engleskome jeziku. Drugi je cilj analizirati skup odabranih stručnih engleskih rukometnih naziva i njihove prijevodne ekvivalente u hrvatskome jeziku vezane za: a) bacanja lopte, odnosno za vrste udara na protivnička vrata i za dodavanja, b) igrače, c) napad odnosno napadu te d) rukometno igralište. U pojedinim su slučajevima engleski nazivi uspoređeni i s njihovim prijevodnim ekvivalentima u njemačkome, ruskome, slovačkome, španjolskome i francuskome jeziku.

3. Razradba

Sve je primjere rukometnih naziva analizirane u ovome radu moguće pronaći ne samo unutar pravila rukometne igre, već i unutar šest područja istraživanja u toj sportskoj igri, podijeljenih prema strukturi znanstvenih istraživanja na području sporta i sportskoga treninga (Milanović 1999; Vuleta, Milanović i dr. 2004.), a to su istraživanja sportova i sportskih postignuća, istraživanja obilježja sportske aktivnosti, istraživanja dimenzija sportaša, istraživanja učinaka metoda vježbanja i metoda poučavanja, istraživanja učinaka procesa sportske pripreme i istraživanja koja obuhvaćaju analizu čimbenika natjecateljske učinkovitosti. Naravno, raspon je rukometnoga nazivlja puno širi, ali je broj u ovu analizu uključenih primjera dostatan kako bi se pokazala specifičnost rukometne terminologije.

Prva su pravila rukometa napisana na danskome, dakle, jednome od germanskih jezika, a druga skupina pravila, i to ona koja su kasnije i prihvaćena kao međunarodna pravila te igre, na njemačkome jeziku. Jedno od, u kontekstu rukometa, najpoznatijih imena tadašnjega vremena bio je Karl Schelenz koji je uz pravila "velikoga" rukometa opisao i njegovu tehniku

(oko 1930., 1936., 1949.). Što se hrvatskoga jezika tiče, godine 1950. Teodor Sedmak i Ivan Snaj preveli su međunarodna pravila rukometne igre s njemačkoga na hrvatski jezik. Čak je i prva međunarodna utakmica u Hrvatskoj odigrana godine 1939. između studentskih vrsta Graza i Zagreba, dakle, protiv ekipe s njemačkoga govornoga područja.

Međunarodni rukometni savez (*International Handball Federation* – *IHF*) objavljuje pravila rukometne igre na engleskome jeziku te su pravila na tome jeziku uzeta kao izvor stručnih naziva uvrštenih u ovaj rad.

3.1. Prijevodni ekvivalenti naziva rukomet u engleskome jeziku

Rukomet je igra koju, ali ne u njezinu današnjem obliku, spominje već Homer u *Odiseji*. Prema napisima rimskoga liječnika Galena (130. – 200.) Rimljani su igrali igru sličnu rukometu koja se zvala *harpaston* (Lipcsey 2003), dok se rukomet kakav danas poznajemo razvio krajem devetnaestoga stoljeća, i to u sjevernoj Europi, prije svega u Danskoj, Njemačkoj, Švedskoj i Norveškoj. Riječ *handball*, koja se u engleskome jeziku rabi kao naziv za ovu igru, nastala je doslovnim prijevodom danske riječi *håndbold*.

Hrvatska riječ *rukomet* nastaje od riječi *ruka*, riječi koja u hrvatskome jeziku može označavati i cijelu ruku, ali i šaku, dok u engleskome riječ *hand* koja se nalazi u nazivu *handball*, a što je (britanski) engleski naziv za rukomet, anatomski gledano označava šaku, dakle, završni dio ruke koji služi za hvatanje i bacanje lopte. Prijevod riječi *hand* kao *ruka* u hrvatski jezik moguć je u određenim slučajevima, ali anatomski se taj naziv odnosi na šaku, a ne na cijelu ruku (Enfield, Majid, van Staden 2006). U drugome dijelu hrvatskoga naziva *rukomet* ne nalazi se, kao u engleskome, imenica *ball* (*lopta*), već osnova glagola *metati* (praslavenska riječ *metāti, *metati*, *bacati*, *hitati*) (Gluhak 1993:407). U Hrvatskoj je naziv *rukomet* prvi upotrijebio Franjo Bučar, i to u svojem tekstu o igri pod nazivom *schleuderball*, a koji je tiskan u časopisu *Sokol* godine 1904.

U engleskome je jeziku riječ *handball* naziv za nekoliko različitih sportova, i to za *team handball*, koji se u engleskome jeziku još naziva i *field handball*, te *Olympic handball*. Potonji se naziv u američkome engleskome rabi kao prijevodni ekvivalent hrvatske riječi *rukomet*. Riječ se *handball*, nadalje, rabi u nazivu *American handball*, koji je preteča *racquetballa* i sličan je igrama *British Fives*, *pelota* odnosno *jai alai* (naziv je u engleski preko španjolskoga ušao iz baskijskoga, i to od riječi *jai*, što je igra i riječi *alai*, što znači *veseo*, *radostan*), sportu koji se igra u Baskiji i Kataloniji i koji je sličan *American handballu* (*Wikipedia* – *The Free Encyclopedia* 2006a), te u nazivu *Gaelic handball*, nazivu za sport koji je također sličan *American handballu*,

kao i *Chinese handballu* te *Four Squareu* u Australiji i Novome Zelandu poznatome pod istim nazivom – *handball*.

Naziv *handball* u britanskom engleskom i hrvatski naziv *rukomet* označavaju ekipnu igru u kojoj se sedam igrača (šest igrača i jedan vratar) jedne ekipe nalazi, nasuprot igračima druge ekipe, na igralištu dimenzija 40 x 20 metara i nastoji postići pogodak ubacivanjem lopte u protivnička vrata, dok ih protivnici pokušavaju u tome spriječiti. Njemački je ekvivalent toga naziva identičan engleskome i glasi *Handball*, francuski *handball*, španjolski *balonmano* (španj. *balón* – lopta; španj. *mano* – ruka), dok u ruskom jeziku za ovaj sport postoje dva naziva, i to *ручной мяч* (rus. *ручной* – ruka; rus. *мяч* – lopta) i *гандбол* (potonji je naziv posuđenica u tome jeziku).

Međutim, pojam koji je u američkome engleskome označen nazivom *handball* nije onaj koji se odnosi na prethodno opisani ekipni sport. Kako bi se imenovao *rukomet*, u američkom je engleskom potrebno riječi *handball* pridružiti riječ *team* – dakle, *team handball*. Naime, riječ *team* ukazuje na to da se radi o ekipnome sportu. Ta je promjena, odnosno dopuna nazivu nužna jer u tome jeziku riječ *handball* označava sport pod nazivom *American handball* koji je sličan skvošu, a razlika između skvoša i *handballa* je u tome da u skvošu igrači lopticu udaraju reketom s namjerom da se ona odbije od zida, dok to u *handballu* čine rukom (šakom) na kojoj se nalazi rukavica. I skvoš i *handball* igraju se ili jedan igrač protiv drugoga ili u parovima (jedan par protiv drugoga), iako je kod potonjega moguća i varijanta igre u kojoj se tri igrača izmjenjuju u igri tako da jedan igra protiv druge dvojice (*Rules of the Game* 1991:108, 112; *Wikipedia – The Free Encyclopedia* 2006b). Stoga u američkome engleskome riječ *team* (*ekipa*) razlikuje *handball* od *rukometa*. *Handball* (američki) nastaje u Irskoj i Škotskoj oko 1500. godine. Stoljećima se ta igra igrala isključivo u Irskoj, a bila je poznata pod nazivima *Gaelic handball*, *Irish handball*, *court handball* i *wall handball*. U Sjedinjene su je Američke Države donijeli irski emigranti, i to u 19. stoljeću. *American handball* (*court handball*) američka je inačica igre koja se igra u Velikoj Britaniji gdje je poznata pod nazivom *fives*.

Za sport koji se u američkome engleskome naziva *handball*, nema prijevodnoga ekvivalenta u hrvatskome jeziku, kao što ga nema npr. ni u njemačkome. Međutim, s obzirom na jedan od njegovih naziva u engleskome jeziku, a taj je *American handball*, moguće je kao njegov naziv u hrvatskome jeziku predložiti prevedenicu *američki rukomet*.

Osim rukometa kao olimpijskoga sporta, danas postoji i rukomet na pijesku (*beach handball*), koji se temelji na pravilima rukometne igre, s do-

datkom koji se odnosi na atraktivnost izvođenja pojedinih udaraca na vrata. Gianni Buttarelli, nekadašnji predsjednik rukometne ekipe Sequax Lazio, i Franco Schiano, nekadašnji predsjednik rukometne ekipe talijanske B serije, začetnici su ideje o igri pod nazivom *handballbeach* (u doslovnome prijevodu na hrvatski: *rukometna plaža*) koja će se kasnije razviti u *rukomet na pijesku*. Njih su dvojica 1992. godine u Italiji utemeljili *Comitato Organizzatore Handball Beach* (COHB) koji je postao prvi organizirani savez sporta koji na engleskome jeziku dobiva naziv *beach handball*. Doslovni bi prijevod engleskoga naziva na hrvatski jezik glasio *rukomet na plaži*, ali se danas taj sport igra na igralištu prekrivenu slojem pijeska, dubokim 40 cm te se na hrvatskome naziva *rukomet na pijesku*. Iako se u engleskome jeziku, u pravilu, nazivom *court* označavaju samo ona igrališta koja se nalaze u zatvorenome (a nisu zaleđena, odnosno prekrivena slojem leda), igralište za rukomet na pijesku, koje se nalazi na otvorenome, također se naziva *court* (engl. *playing court*).

3.2. Analiza izabranih rukometnih naziva u engleskome i hrvatskome

3.2.1. Bacanja lopte — udarci na vrata i dodavanja

U rukometnoj se terminologiji u hrvatskome jeziku govori o bacanjima lopte — a smatra se da je bacanje izvedeno kada lopta napusti ruku izvođača (Hrvatski rukometni savez 2005:41) —, koja se zatim dijele na dodavanja i udarce na vrata, odnosno šutove. Stoga je, kada se govori o udarcima, a pri tome se misli na udarce na vrata s ciljem postizanja pogotka, jedan od ključnih naziva u toj ekipnoj igri riječ *udarac*. Njezin prijevodni ekvivalent u engleskome jeziku glasi *shot* i moguće ga je pronaći u kolicacijama poput *dive shot* (njem. *Fallwurf*), *lob shot* (njem. *Bogenwurf*), *pivot shot* (njem. *Wurf aus der Drehung*), *standing shot* (njem. *Wurf aus dem Stand*), *jump shot* (njem. *Sprungwurf*) itd. (tablica 1). Uz riječ *udarac* (vidi, npr., sažetke na hrvatskome jeziku kod Rogulj i dr. 2006; Gruić, Vuleta, Milanović 2006 te članke Gruić i Vuleta 2005; Rogulj i dr. 2007) u hrvatskome se jeziku vrlo često za bacanje lopte prema vratima s ciljem postizanja pogotka rabi i posuđenica *šut* (vidi, na primjer, kod Šimenc, Pavlin, Vuleta 1998 te Vuleta, Milanović, Sertić 1999). Zanimljivo je, dakle, da se u hrvatskome rabi naziv *udarac* koji bi možda više podrazumijevao udarac po lopti, kao što je to slučaj npr. u nogometu, iako se lopta u rukometu u navedenim primjerima ne udara u smislu snažnoga, nagloga dodira s drugim tijelom. Međutim, i *Rječnik hrvatskoga jezika* (2000:1291) Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža« i *Školske knjige*, kao i *Hrvatski enciklopedijski rječnik* (Anić i dr. 2002:1370) pod natuknicom *udarac* navode značenje koje podrazumijeva *izbačaj lopte* ili *oštro upućivanje lopte i sl. na cilj*.

Što se naziva *šut* u hrvatskome jeziku tiče, prema terminološkim načelima u hrvatskome jeziku domaće riječi imaju prednost pred stranim riječima kada god je to moguće (Hudeček i Mihaljević 2010:79). Prema riječima Hudeček i Mihaljević (2010:79), navedeno je načelo vrlo često u sukobu s načelom koje kaže da se prednost daje proširenijemu nazivu, stoga i jedno i drugo načelo valja pažljivo primjenjivati.

Je li pravilno reći *udarac na vrata* ili bi bilo bolje reći npr. *pucanje na vrata*? Odgovor se na ovo pitanje može potražiti u činjenici da, kada se radi o terminološkome sustavu, valja voditi računa o usklađenosti nazivlja sa strukom (Mihaljević 1993, 1998a), pri čemu prednost ima naziv koji odgovara pojmu kojemu je pridružen i koji odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu, a o tome odlučuje predmetni stručnjak (Mihaljević 1997). Naziv je *udarac na vrata* odabran iz dva razloga. Prvi je razlog taj da struka naziv *udarac* u navedenome primjeru smatra prikladnijim od naziva *pucanje*, dok je drugi razlog lingvistički. Naime, u hrvatskome jeziku bolje, kada je to moguće, u nazivima izbjegavati uporabu glagolskih imenica. Pritom ipak valja razmisliti o tome, je li glagolska imenica koja nastaje sufiksalsnom tvorbom na *-anje* i *-enje* od neprijelaznoga glagola (npr. *pucanje* od glagola *pucati*) bolja za označivanje različitih načina kretanja i uporabu u području čija su osnova različiti oblici kretanja, što znači da je uporaba glagolskih imenica u tvorbi naziva u pojedinim slučajevima neizbježna (npr. *skijati* > *skijanjanje*; *hrvati* > *hrvanjanje*; *plivati* > *plivanjanje*; *trčati* > *trčanje*; *hodati* > *hodanje*; *vježbati* > *vježbanjanje*; *bacati* > *bacanje*).

Prethodno navedeni dvorječni nazivi u engleskome jeziku — *dive shot*, *lob shot*, *pivot shot* i *standing shot* — mogli bi se stoga u hrvatski jezik prevesti kao *udarac/šut poniranjem* odnosno *udarac/šut s prizemljenjem* (engl. *dive shot*) kod kojega se najčešće prizemljuje *upijačem*, zatim *udarac/šut u luku* (iznad igrača ili vratara) ili jednostavno polusloženicom *lob-udarac* (engl. *lob shot*), čiji je prvi član riječ engleskoga podrijetla i koja pripada promjenjivim vrstama riječi u kojih se mijenja samo njihov posljednji sastavni dio, potom *šrauba*, odnosno *udarac/šut* koji se izvodi tako da je igrač koji je u napadu leđima okrenut prema vratima (engl. *pivot shot*) te *udarac/šut iz stojećega položaja* ili *udarac/šut sa tla* (engl. *standing shot*). Naziv je *lob* također posuđenica koja se češće od hrvatskoga naziva *udarac/šut u luku* rabi u rukometnoj terminologiji. Međutim, na ovome bi mjestu ipak valjalo poštovati pravilo koje daje prednost domaćemu nazivu ako je on prikladan, odnosno ako dobro odražava pojam kojemu je pridružen. Zanimljivo je kako bi se u engleskome jeziku naziv *pivot shot* mogao osim za 'šraubu', kod koje se igrač okreće prema vratima tek nakon izbačaja lopte, uporabiti i za bilo koji udarac prema vratima iz okreta. Naime, kolokvijalni na-

ziv *šrauba* germanizam je od njemačke riječi *Schraube*, koja znači vijak. Sve-za između naziva *šrauba* i činjenice da se igrač okreće prema vratima kako bi prema njima uputio udarac ili između naziva *šrauba* i bilo kojega udarca prema vratima iz okreta leži u činjenici da se vijak uvija i izvija tako da se okreće oko uzdužne osi. Oko uzdužne osi okreće se i igrač koji iz okreta upućuje udarac na vrata. Za naziv se *jump shot* u literaturi mogu pronaći čak tri prijevodna ekvivalenta u hrvatskome jeziku koja su u uporabi u stručnoj i znanstvenoj literaturi — *skok šut* ili *šutiranje u skoku* (Vuleta, Milanović, Sertić 1999) te *udarac iz skoka* (Rogulj i dr. 2007).

S obzirom na to da neke od naziva (tablica 1) na analiziranim jezicima nije bilo moguće pronaći u pravilima rukometne igre ili na internetskim stranicama pisanim na tim jezicima, npr. *udarac/šut u luku* u ruskome te *udarac/šut iz stojećega položaja* u španjolskome, kao izvor tih naziva poslužio je rječnik *Ручной мяч. Спортивные термины на пяти языках. Русский. Français, English. Deutsch. Español.* (Жуков, Зарахович, Кун, Бабич 1979).

Tablica 1. Bacanja lopte — udarci na vrata

JEZIK	N A Z I V				
Engleski	dive shot	lob shot	pivot shot	standing shot	jump shot
Njemački	Fallwurf	Bogenwurf	Wurf aus der Drehung	Wurf aus dem Stand	Sprungwurf
Hrvatski	udarac/šut poniranjem, udarac/šut s prizemljenjem	udarac/šut u luku, lob-udarac	<i>šrauba</i> , udarac/šut koji se izvodi tako da je igrač koji je u napadu leđima okrenut prema vratima	udarac/šut iz stojećega položaja, udarac/šut s tla	skok-šut, šutiranje u skoku, udarac iz skoka
Ruski	бросок в падении	навесной бросок*	бросок с поворотом*	бросок с места	бросок в прыжке
Slovački	strelba v páde	strelba oblúkom	strelba z pivota	strelba zo stoja	strelba z výskoku
Francuski	tir en plongeant	tir en lob	tir de pivotant	tir arrêté	tir en suspension
Španjolski	tiro en caída	tiro de lob**, (tiro de) vaselina	tiro de pivote	tiro de posición parada*, tiro tras parada	tiro en suspensión

*Naziv se u navedenome obliku nalazi kod Жуков, Зарахович, Кун, Бабич 1979: 15

**Naziv se u navedenome obliku nalazi kod Жуков, Зарахович, Кун, Бабич 1979: 27

Pogleda li se ponovno tablica 1, tada je vidljivo da se u svim analiziranim jezicima u svim nazivima za analizirane vrste udaraca u svakome pojedinačnom jeziku rabi ista riječ za *udarac* — u engleskome *shot*, u njemačkome *Wurf*, u hrvatskome *udarac* ili *šut*, u ruskome *бросок*, u slovačkome *strel'ba*, u francuskome *tir*, a u španjolskome *tiro*.

Glagol *šutirati* i imenica *šut* prošli su u hrvatskome jeziku kroz fonološku adaptaciju. Imenica je *šut* u hrvatskome jeziku, dakle, izvedenica iz engleskoga glagola *shoot* (Filipović 1990:239, Nikolić-Hoyt 2005:190) te je, poput glagola *šutirati*, ortografski njemu i prilagođena. U glagolu *šutirati* te u imenici *šut* došlo je do nulte transfonemizacije samoglasničkoga fonema /u/. U toj se transfonemizaciji opisi fonema gotovo u potpunosti podudaraju, odnosno fonem se jezika davatelja može lako zamijeniti odgovarajućim fonemom jezika primatelja (Nikolić-Hoyt 2005). Jedina je razlika u dužini samoglasničkoga fonema /u/ koji se u engleskome glagolu *shoot* /u:/ izgovara dugačko i koji je u hrvatskome glagolu *šutirati* zamijenjen fonemom /u/ koji se izgovara kratko.

Analizirajući zasebno članove višerječnih naziva, vidljivo je kako im je zajednički element sam čin pucanja, odnosno udarca na vrata (engl. *shot*), dok drugi član naziva (*dive shot*, *pivot shot*, *standing shot* i *jump shot*) opisuje što se pri tome udarcu događa s tijelom igrača. Na primjer, u nazivu *dive shot* riječ *dive* pokazuje kako se pri bacanju lopte prema vratima igrač odrazi od tla, loptu prema vratima upućuje iz pada (ovdje je vidljiva logika njemačkoga naziva *Fallwurf* u kojemu riječ *Fall* znači *pad*, a riječ *Wurf* znači *bacanje*, odnosno *udarac na vrata*) i prizemljuje, dočekujući se na ruke i noge, tako da mu glava gleda prema naprijed, odnosno prema vratima. U nazivu *pivot shot* riječ *pivot* pokazuje kako se igrač prigodom udarca okreće oko svoje uzdužne osi, naziv *standing shot* pokazuje kako kod tog udarca igrač loptu baca iz stojećega (engl. *standing*) položaja, a u nazivu *jump shot* riječ *jump* jasno ukazuje na činjenicu kako se udarac na vrata izvodi iz skoka. Ovdje se može spomenuti još jedan naziv o kojemu u ovome tekstu do sada nije bilo riječi, a to je *vertical jump throw* (*bacanje ili dodavanje iz skoka u vis*), koji također pokazuje kako igrač skoči okomito u zrak i tada upućuje loptu prema vratima. Drugim riječima, svaki od navedenih naziva odražava sadržaj pojma koji označava.

Osim što nazivi mogu pokazivati što se događa s tijelom igrača, kako je opisano u prethodnim primjerima, mogu označavati i način kretanja lopte (Bayios i dr. 2001) ili mjesto s kojega se izvodi udarac. Tako, npr., u nazivu *lob shot*, odnosno *udarac/šut u luku* iznad protivničkih igrača ili protivničkog vratara, riječ *lob* označava način kretanja lopte. Riječ *lob* dolazi iz staroengleskoga u kojemu je značila *pauk*, dok je u srednjonizozemskome riječ

lobbe označavala *dio koji se ljulja* (*Random House Webster's Unabridged Dictionary* 1999). Metafora je očigledna — pauk koji visi na niti može, ljuljajući se na njoj, prijeći, odnosno premostiti prepreku, što je cilj pucanja lopte, odnosno udarca u luku prema vratima pri čemu ona treba premostiti prepreku, odnosno prijeći iznad glave protivničkoga igrača ili vratara. Ukupno gledano, kada je riječ o pucanju na vrata, naziv *shot* u engleskome jeziku podrazumijeva da igrač upućuje udarac na protivnikova vrata.

Sljedeća su skupina bacanja u rukometu *dodavanja* (engl. *pass*, njem. *Pass*, rus. *nac*, slovač. *prihrávka*, franc. *passe*, španj. *pase*). U rukometnoj igri, međutim, postoji skupina bacanja lopte koja, ovisno o situaciji u igri, mogu biti i dodavanja i udarci na vrata. Radi se o *izbacivanju* (engl. *goal throw*), *početnome bacanju* (engl. *throw-off*), *ubacivanju* (engl. *throw-in*) te *slobodnome bacanju* (engl. *free throw*). U svim se nazivima za navedena bacanja u hrvatskome jeziku rabi riječ *bacanje* ili njezina izvedenica *izbacivanje*. U engleskome se jeziku u toj skupini naziva rabi riječ *throw*, što je prijevodni ekvivalent hrvatskoga naziva *bacanje*.

Prijevod naziva *goal throw* s engleskoga jezika na hrvatski uzrok je čestih netočnih prijevoda, i to iz nekoliko razloga. Kao prvo, naziv zavarava, te ga mnogi ljudi pogrešno tumače kao udarac prema vratima, a radi se, u stvari, o ubacivanju lopte u igru koje izvodi vatar iz svoga prostora nakon što je loptu preko poprečne crte na dijelu igrališta protivničke ekipe izvan prostora igrališta izbacio jedan od igrača ekipe koja je u napadu. Ta se situacija u hrvatskome naziva *izbacivanje* — dakle, ne rabi se ni riječ *udarac* ni riječ *šut*.

U *Međunarodnim pravilima rukometne igre* (Hrvatski rukometni savez 2005:41) o *sedmercu* (engl. *penalty throw*) se govori u dijelu o bacanjima (vidi *Pravilo 15 — Osnovne smjernice za izvođenje bacanja*) zajedno s *početnim bacanjem*, *ubacivanjem*, *izbacivanjem* i *slobodnim bacanjem*, sukladno činjenici kako se sve situacije u kojima lopta napušta ruku izvođača nazivaju *bacanjima*. Međutim, sedmerac je jedino bacanje koje se može okvalificirati samo kao *udarac*, odnosno *šut* na vrata, ali ne i kao *dodavanje*. Naime, pogodak se može postići iz sedmerca i izravno iz ostalih navedenih bacanja (Hrvatski rukometni savez 2005:41), ali jedino u slučaju sedmerca ne postoji situacija u kojoj bi se sedmerac moglo označiti kao dodavanje jer se on *mora* izvesti izravnim udarcem na vrata (Hrvatski rukometni savez 2005:40). *Sedmerac* se u engleskome jeziku naziva još i *penalty shot* te *7-metre throw*. Drugim riječima, iako se radi o *udarcu* na vrata, u engleskome se nazivu *7-metre throw* rabi naziv *throw* (*bacanje*), a ne *shot*, dok se potonji naziv *shot*, koji podrazumijeva da je lopta upućena prema vratima sa ciljem da se postigne pogodak, rabi u istoznačnici *penalty shot*. U hrvat-

skome se jeziku osim naziva sedmerac rabi još i naziv *kazneni udarac*. Naziv *kazneni udarac* se, međutim, iako je vrlo često u uporabi u raznim stručnim i znanstvenim tekstovima, a osobito u diskursu televizijskih komentatora, ne rabi u navedenim *Međunarodnim pravilima rukometne igre* (Hrvatski rukometni savez 2005).

Ovdje je, stoga, zanimljiva uporaba naziva *throw* odnosno *shot* u engleskome jeziku i uporaba naziva *bacanje* i *udarac/šut* u hrvatskome. Dok se u engleskome kod opisanoga udarca na vrata s crte sedam metara rabe naziv *throw* (što bi u doslovnome prijevodu na hrvatski jezik bilo *bacanje*) i naziv *shot* (što bi u prijevodu na hrvatski bio *udarac* ili *šut*), u hrvatskome se jeziku u nazivu za tu vrstu udarca ne rabi riječ *bacanje*. U njemačkome se jeziku sva *bacanja* nazivaju *Wurf*, stoga se i sedmerac službeno naziva *7-m Wurf* te rjeđe *Strafwurf* (tablica 2). Kako je vidljivo, u oba se naziva rabi riječ *Wurf*, što je u tome jeziku značenjski, prije svega, *bacanje*. Drugim riječima, načelo nazivanja svih situacija u kojima lopta napušta ruku igrača pomoću riječi koja znači *bacanje* u hrvatski je jezik preuzeto iz jezika na kojemu su napisana prva međunarodna pravila rukometne igre. Isto je, na primjer, i u ruskome jeziku u kojemu se kao prijevodni ekvivalent engleskih riječi *throw* i *shot* u navedenim kolokacijama rabi riječ *бросок*. U ruskome se jeziku *penalty throw/shot*, odnosno *kazneni udarac/sedmerac* naziva *штрафной бросок*, odnosno *kazneni udarac* te *семиметровые бросок*, pri čemu se kao prijevodni ekvivalent pridjeva *kazneni* rabi posuđenica *штрафной* što je izvedenica njemačke riječi *Strafe* u značenju *kazna*. Taj se udarac u ruskome jeziku naziva još i *пенальти*, što znači da se za njega kao naziv rabi i posuđenica, koja se rabi npr. i u francuskome, španjolskome te engleskome jeziku, a koja također znači *kazna*. Potonja riječ dolazi od latinskoga *poenālis*, odnosno *poena*, što je *kazna*, a pogled u još dalju etimologiju pokazuje kako je latinska riječ izvedena od grčke *poinė*, u značenju *novčana kazna* (*Random House Webster's Unabridged Dictionary* 1999).

Tablica 2. Bacanja lopte — dodavanja

JEZIK	NAZIV				
Engleski	goal throw	throw-off	throw-in	free throw	7-metre throw, penalty throw/shot
Njemački	Abwurf	Anwurf	Einwurf	Freiwurf	7-m Wurf, Strafwurf
Hrvatski	izbacivanje	početno bacanje	ubacivanje	slobodno bacanje	sedmerac, kazneni udarac

JEZIK	NAZIV				
Ruski	бросок от ворот*, бросок вратаря	начальный бросок	бросок из-за боковой линии	свободный бросок	семиметровые/7-метровый бросок, штрафной бросок, пенальти
Slovački	vyrážanie	začiatočný hod	vhadzovanie	voľný hod	7-metrový hod, trestný hod
Francuski	renvoi	engagement	remise en jeu, touche	jet franc	jet de sept mètres, penalty
Španjolski	saque de portería	saque de centro (inicial)	saque de banda	golpe franco	lanzamiento de siete metros, penalti

*Naziv se u navedenom obliku nalazi kod Жуков, Зарахович, Кун, Бабич, 1979:15.

U slovačkome se jeziku u nazivima *početno bacanje*, *slobodno bacanje* i *sedmerac*, odnosno, u doslovnome prijevodu s engleskoga, *bacanje sa sedam metara*, rabi naziv *hod*, kao i u istoznačnome nazivu za taj udarac, *trestný hod*, u značenju *kazneno* (slovač. *trest* znači *kazna*) *bacanje*. To drugim riječima znači da se u njima rabi naziv koji znači *bacanje*, dok ga u nazivima za *izbacivanje* (slovač. *vyrážanie*) i *ubacivanje* (slovač. *vhadzovanie*) nema.

Prema pravilima rukometne igre na španjolskome jeziku¹, pogodak se može postići iz izravnoga bacanja (španj. *tiro*) na protivnička vrata, bilo iz bacanja koje se naziva *saque* ili iz onoga koje se naziva *lanzamiento*. Iako se i riječ *lanzamiento* i riječ *tiro* u španjolskome jeziku rabe kao prijevodni ekvivalent riječi *throw* i kao prijevodni ekvivalent riječi *shot*, u kolokacijama koje su prijevodni ekvivalenti engleskoga naziva *goal throw* i *penalty throw/shot* rabe se riječi od kojih je jedna *saque*, i to npr. u sintagmama *saque de portería* (engl. *goal throw*), *saque de centro inicial* (engl. *throw-off*) i *saque de banda* (engl. *throw-in*) te riječ *lanzamiento*, npr. u sintagmi *lanzamiento de siete metros* (engl. *7-m throw, penalty throw/shot*). Drugim riječima, kako ni *goal throw* ni *throw-in* nisu, za razliku od *sedmerca* (španj. *lanzamiento de siete metros*), udarci na vrata (iako se iz njih može postići pogodak), u njima se rabi riječ drugačija od one koja se rabi u nazivu za *sedmerac*. U ovome je jeziku nadalje zanimljivo kako se u prijevodnome ekvivalentu za *lob shot*, odnosno za *udarac/šut u luku* iznad protivničkih igrača ili protivničkoga vratara ne rabi ni riječ *lanzamiento*, za koju bi se moglo pretpostaviti da bi je bilo logično upotrijebiti u tome nazivu s obzirom na to da je upotrijebljena u nazivu za *sedmerac*, odnosno za jedan od mogućih udaraca na protivnička vrata, već je upotrijebljena riječ *tiro* — *tiro de lob* i *tiro de vaselina* — kao

¹ *Reglamento de handball de salón*, http://www.isparm.edu.ar/bibliotecavirtual/catalogo/data/R/pdf/Reglamento_Handball.pdf.

što je to slučaj i s nazivom *jump shot* — *tiro en suspensión* — te sa svim drugim *udarcima na vrata*. Međutim, u nazivu *golpe franco* (španj. *golpe* — *udarac*; španj. *franco* — slobodan), odnosno *slobodan udarac* (engl. *free throw*) u uporabi nije ni jedna od prethodno navedenih riječi koje znače *bacanje* ili *udarac*, već se rabi treća koja glasi *golpe*.

U francuskome se jeziku za naziv *shot* mogu pronaći dva prijevodna ekvivalenta, i to *tir* i *lancer*. I u francuskome se jeziku jedna te ista riječ, i to riječ *tir*, rabi u nazivima za udarce na vrata, npr. *tir en plongeant* (što je prijevodni ekvivalent za *dive shot*), *tir en suspension* (engl. *jump shot*) te *tir de pivotant* (engl. *pivot shot*), dok se za *sedmerac* rabe dva naziva — *jet de sept mètres* te naziv *penalty*. Za razliku od udaraca na vrata, *izbacivanje* (engl. *goal throw*) se naziva *renvoi*, za *početno bacanje* se rabi naziv *engagement*, a za *throw-in* sintagma *remise en jeu*, odnosno *touche*.

3.2.2. Igrači

Kada je o igračima riječ, za ovu su analizu zanimljiva dva naziva, i to *pivot* odnosno *kružni igrač/napadač* (njem. *Kreisläufer*, *Kreisspieler*, *Kreismitte*) i *vratar* (tablica 3).

Naziv *pivot* rabi se i u engleskome i u hrvatskome jeziku. Ta riječ, inače podrijetlom iz francuskoga, dolazi od jednoga od značenja koje riječ *pivot* ima u engleskome jeziku, i to od značenja u kojemu se radi o stošcu, odnosno klinu, točki ili štapu na kraju kojega se nalazi nešto što se okreće ili na čemu i oko čega se nešto okreće ili oscilira (*Random House Webster's Electronic Dictionary and Thesaurus* 1992). Kao glagol riječ *pivot* može značiti *kružiti/okretati se oko nečega*. *Pivot* je, stoga, *kružni igrač* — on kruži oko vratarova prostora, prostorom koji je omeđen crtama na šest i devet metara od vrata, puno bliže crti na šest metara. S obzirom na značenje glagola *pivoter* (*kružiti, vrtjeti se*) jasna je poveznica između značenja te riječi u općem jeziku i razloga zašto se igrač čija je uloga *kružiti* oko vratarova prostora naziva *kružnim igračem*. Kružno se kretanje implicira i u engleskome nazivu *circle runner*, kao i u njemačkim nazivima *Kreisläufer*, *Kreisspieler* i *Kreismitte*. Osim *kružni igrač/napadač* i *pivot* u hrvatskome se jeziku za toga igrača rabi i posuđenica *pivotmen*, a iste se dvije posuđenice — *pivot* i *pivotmen* — rabe i u slovačkome. U španjolskome se jeziku rabi naziv *pivote*, dok se u ruskome jeziku rabi naziv *линейный игрок*. Jedino se u ruskome nazivu izrijeком ogleda činjenica da se taj igrač kreće po crti slobodnoga bacanja, odnosno po crti devet metara. Drugim riječima, u svim se analiziranim jezicima, osim u ruskome, rabi naziv koji označava način kretanja toga igrača, dok se u ruskome jeziku rabi naziv koji označava mjesto po kojemu se taj igrač kreće.

Tablica 3. Nazivi za igrače

JEZIK	NAZIV	
Engleski	pivot, circle runner	goalkeeper
Njemački	Kreisläufer, Kreisspieler, Kreismitte	Torwart, Tormann, Torhüter, Torwächter
Hrvatski	kružni igrač/napadač, pivot, pivotmen	vratar, golman
Ruski	линейный ирок	вратарь
Slovački	pivot, pivotman	brankár
Francuski	pivot	gardien
Španjolski	pivote	portero

U engleskome se jeziku za *vratar* rabi naziv *goalkeeper* (njem. *Torwart*, *Tormann*, *Torhüter*), ali i naziv *goalie*. Potonji se naziv u sportsko-medicinskoj terminologiji često rabi kao dio sintagme *handball goalie's elbow* (vidi, npr., Tyrdal i Finnanger 1999) koji označava *oštećenje lakatnoga zgloba koje je karakteristično za rukometne vratare*. U doslovnome prijevodu na hrvatski naziv *goalkeeper* glasi *čuv*ar vrata. Engleski naziv nastaje spajanjem dviju osnova, i to *goal* (*vrata*) i *keeper* (*čuv*ar). Na isti način nastaju nazivi *Torwart* (ženski rod *Torwartin*), *Torhüter* (ženski rod *Torhüterin*) i *Torwächter* (ženski rod *Torwächterin*) u njemačkome jeziku. Naime, prva je riječ u sva tri navedena njemačka naziva riječ *Tor* (*vrata*), a druga, u sva tri slučaja, riječ u značenju *čuv*ar – *Wart* (< od glagola *warten* = *čuv*ati), *Hüter* (od glagola *hüten* = *čuv*ati) te *Wächter* (od glagola *wachen* = *čuv*ati). Pritom je riječ *Wart* u značenju *čuv*ar pomalo zastarjela, ali se zadržala u uporabi u složenicama poput *Torwart* i *Torwartin*. Drugim riječima, i u engleskome i u njemačkome, dakle, u dva germanska jezika u ovoj analizi, primijenjen je isti model tvorbe toga naziva. U slovačkome jeziku naziv za *vratar* glasi *brankár*. To znači da je imenica *brankár* izvedena iz glagola *braniť* (*braniti*). Stoga je zaključiti da je naziv *brankár* izveden od glagola istoznačnoga njemačkim glagolima *warten*, *hüten* i *wachen*. Isti je slučaj i u francuskome. Francuski naziv za *vratar*, *gardien*, nastaje od glagola *garder* (*čuv*ati). S druge strane, u ruskome i hrvatskome jeziku naziv za *osobu koja brani vrata od protivničkih udaraca* nastaje derivacijom od riječi *vrata*. U ruskome naziv *вратарь* nastaje derivacijom od imenice *врата* (*vrata*), kao što u hrvatskome naziv *vratar* nastaje derivacijom od imenice *vrata*. Hrvatski naziv *vratar* nastaje sufikslnom tvorbom u kojoj se od jedne imenice dodavanjem nastavka *-(a)r* tvori druga imenica koja označava vršitelja radnje. U hrvatskome su jeziku imenice koje označavaju vršitelja radnje najčešće izvede-

ne od glagola, ali ima i onih koje su izvedene od imenica, poput opisane imenice *vratar*. Drugim riječima, i ruski naziv za vratara, kao i hrvatski dolaze od riječi *vráta* čije je podrijetlo u praslavenskoj riječi **vorta* u značenju *vrata* te *dveri* (Gluhak 1993:681). U hrvatskome se jeziku za *vratar* rabi još i naziv *golman*. Ta riječ nastaje proizvoljnom kombinacijom u hrvatskome jeziku, i to od prvoga dijela engleskoga naziva za vratara – *goal* iz riječi *goalkeeper* – te od drugoga dijela jednoga od tri moguća naziva za vratara u njemačkome jeziku, *-mann* iz riječi *Tormann*. Kao i u ruskome i hrvatskome, u španjolskome naziv za vratara, *portero*, nastaje od naziva za *vrata*, dakle, od riječi *puerta*.

3.2.3. Napad

Napad se u engleskome jeziku u rukometu naziva *attack* (njem. *Angriff*). Zanimljivo je da se ista riječ rabi kao naziv za napad i u nogometu, ali ne i u košarci u kojoj se navala naziva *offense* i u kojoj se u tekstovima o napadu rabi riječ *attack* tek u opisima koncepta pod nazivom *offense*, i to iz stilskih razloga kako bi se jedan naziv opisao drugim. U njemačkome se jeziku, kao i u hrvatskome, za napad rabi isti naziv (hrv. *napad*, njem. *Angriff*) u sve tri navedene ekipne igre. Riječ je *attack* talijanskoga (starotalijanski *attaccare* u značenju *spojiti*), a *offense* latinskoga (lat. *offēnsus* sudar) podrijetla. I značenje *spojiti* i značenje *sudar* konotiraju 'sudar', odnosno *zgodaj* igrača koji su u napadu i obrambenih igrača protivničke ekipe.

U kontekstu napada odnosno navale, u engleskome jeziku u rukometu postoji i naziv *counter-attack* čiji se doslovni prijevod rabi i u hrvatskome jeziku – *protunapad* ili *protunavala* (tablica 4). U hrvatskome se jeziku rabi i naziv *kontranapad* (njem. *Gegenangriff*, *Konterangriff*) koji je kombinacija latinske riječi *contrā* i hrvatske riječi *napad*. U engleskome se jeziku kao isto značnica toga naziva rabi i naziv *fast break* – naziv koji je u primjeni i u košarci u kojoj pak u engleskome jeziku nema naziva *counter-attack*.

Tablica 4. Nazivi vezani za napad

JEZIK	NAZIV	
Engleski	attack	counter-attack
Njemački	Angriff	Gegenangriff, Konterangriff
Hrvatski	napad, navala	protunapad, protunavala, kontranapad
Ruski	нападение	контра атака
Slovački	útok	protiútok
Francuski	attaque	contre-attaque
Španjolski	ataque	contraataque

Iz tablice je 4 vidljivo da se u engleskome, slovačkome, francuskome i španjolskome jeziku za označavanje napada, tj. navale rabi riječ (engl. *attack*; slovač. *útok*; franc. *attaque*; španj. *ataque*) koja je podrijetlom iz talijanskoga jezika — *attaccare* u značenju *napasti* (*Random House Webster's Unabridged Dictionary* 1999), dok su ruski naziv (rus. *нападение*) i *napad*, jedan od dva hrvatska naziva, izvedeni od istoga korijena. U njemačkome se rabi izvorno njemačka riječ *Angriff*. I u slovačkome i u hrvatskome jeziku u nazivu za protunapad/protunavalu rabi se predmetak *protu-*, odnosno *proti-* (u hrvatskome supostoji i naziv u kojemu se umjesto predmetka *protu-* nalazi podrijetlom latinski predmetak *kontra-*), dok se u tome nazivu u engleskome, ruskome, francuskome i španjolskome jeziku nalazi podrijetlom latinski (lat. *contrā*) predmetak. U njemačkome jeziku supostoje dva naziva, a razlikuju se prema tome stoji li u nazivu njemački predmetak (njem. *Gegen-*) u značenju *protivo*, tj. *protu-* ili u njemu stoji predmetak latinskoga podrijetla (*Konter-*).

3.2.4. Rukometno igralište

Rukometno se igralište u engleskome jeziku naziva *handball court* (njem. *Spielfeld*; rus. *площадка* i *для игры*; slovač. *ihrisko*, *hracia plocha*; franc. *surface de jeu*; španj. *terreno de juego*). Zanimljivost toga naziva vezana je uz činjenicu da se igrališta koja se nalaze u zatvorenome prostoru i čija površina nije zaleđena u engleskome jeziku nazivaju *court*. Iznimka od toga pravila je npr. *tenisko igralište* (engl. *tennis court*) koje se može nalaziti i u zatvorenome prostoru, ali i na otvorenome. I igralište za *handball*, dakle, za američki rukomet, također se na engleskome jeziku naziva *court* jer se radi o igralištu u zatvorenome prostoru. Riječ *court* dolazi od latinske riječi *cohors*, što je *dvorište farme*, drugim riječima, odnosi se na otvoreni prostor, što je potpuno suprotno od opisanoga načina njezine uporabe, barem što se tiče sportskih igrališta.

Uzdužna se granična crta rukometnoga igrališta u engleskome jeziku naziva *sideline*, a na hrvatskome *uzdužna linija*, dok se kraća granična crta na engleskome jeziku naziva *goal line*, što je istovremeno i naziv za dio te crte između dviju vratnica, a na hrvatskome *linija vrata* ili *poprečna linija*. Preciznije, u hrvatskome jeziku naziv *linija vrata* označava dio poprečne crte između dvije vratnice, a naziv *linija izvan vrata* ili *vanjska linija vrata* (Hrvatski rukometni savez 2005:5) označava dio poprečne crte od svake vratnice, lijeve i desne, do lijevoga, odnosno desnoga kuta igrališta. Taj se dio poprečne crte u engleskome jeziku naziva *outer goal line*.

Igralište je podijeljeno na dva dijela *središnjom linijom* (engl. *centre line*), na četiri metra od vrata nalazi se *granična linija vratara* (engl. *goalkeeper re-*

straining line), na udaljenosti od 6 metara od vrata nalazi se *linija vratarova prostora* (engl. *goal area line*), zatim *linija 7 metara* (engl. *7-metre line*) te *linija slobodnih bacanja* (engl. *free throw line*) koja se nalazi na udaljenosti od devet metara od vrata (tablica 5).

Tablica 5. Nazivi za crte na rukometnome igralištu

JEZIK	NAZIV		
Engleski	sideline	goal line	centre line
Njemački	Seitenlinie	Torlinie, Torauslinie	Mittellinie
Hrvatski	uzdužna crta/linija, bočna crta/linija	poprečna crta/linija	središnja crta/linija
Ruski	боковая линия	линия ворот	средняя/ центральная линия
Slovački	postranná čiara	bránková čiara	stredisko čiara
Francuski	ligne de touche	ligne de but	ligne médiane
Španjolski	línea de banda	línea de portería	línea central

JEZIK	NAZIV			
Engleski	goalkeeper restraining line	goal area line	7-metre line	free throw line
Njemački	Torwartgrenzlinie	Torraumlinie	7-m-Linie	Freiwurflinie
Hrvatski	granična crta/linija vratarova	crta/linija vratarova prostora	crta/linija 7 metara	crta/linija slobodnih bacanja
Ruski	линия ограничения вратаря, 4-метровая линия	линия площади ворот	7-метровая линия	линия свободных бросков, 9-метровая линия
Slovački	čiara hranice brankára	čiara bránkoviska	čiara 7-m hodu	čiara voľného hodu
Francuski	ligne de limitation du gardien	ligne des 6m	marque du jet de 7m	ligne de jet franc
Španjolski	línea de limitación del portero	línea de área de portería	línea de 7 metros	línea de golpe franco

Ovdje postoji detalj koji je odmah uočljiv, a to je da se u hrvatskome jeziku, kada se govori o crtama koje ili omeđuju igralište ili se na njemu nalaze,

dominantno rabi riječ *linija*, odnosno posuđenica, a ne riječ *crt*a koja supostoji u hrvatskome jeziku, iako postoje autori (poput Šimenc, Pavlin i Vuleta, 1998) koji rabe i riječ *crt*a (1998:7), kao npr. u nazivu *crt*a vratarova prostora (1998:62) te u sintagmi *udarac s crte* (1998:82), ali i riječ *linija* — npr. *linija sedmerca* i *linija slobodnoga bacanja* — (1998:37). Takva istodobna uporaba obiju riječi susreće se i unatrag četrdesetak godina u prijevodu s češkoga na hrvatski knjige *Rukomet* Jaroslava Mraza (1966:37, 39, 41, 50, 74, 82 itd.) (prijevod: Krešimir Pavlin, Ivan Snój, Irislav Doleneć i Vinko Tomljenović).

Koju je od te dvije riječi — *crt*a ili *linija* — pravilno upotrijebiti? Riječ je *crt*a praslavenskoga podrijetla — od *čvrtà (Gluhak 1993:167) — i npr. u ruskome jeziku glasi чертá. Prema Gluhaku, riječ je povezana s praslavenskim *čersti odnosno *čvrtq koje je očuvano samo u staroruskome gdje je značilo povlačiti *crtu*, ali i *povlačiti brazdu* i *uzoravati* (Gluhak 1993:167). Riječ *linija* dolazi iz latinskoga jezika i pripada skupini tzv. internacionalizama. Kako o uporabi pojedinih riječi ili naziva kaže profesorica Lopac (2009) u kontekstu fizike i njezine terminologije, većina fizičara preferira uporabu riječi koje su podrijetlom iz latinskoga i grčkoga jezika, dok »jezikoslovci bez iznimke prihvaćaju riječi hrvatskih korijena, čak i ako su u struci sasvim nepoznate«, a takvi nesporazumi mogu dovesti do izostanka razumijevanja pojedinih naziva. Što se preferencije s obzirom na uporabu u kineziologiji riječi podrijetlom iz latinskoga i grčkoga tiče, situacija nije tako isključiva i teško da bi se mogla svesti pod zajednički nazivnik. Međutim, sigurno je da do nesporazuma u slučaju uporabe riječi *crt*a umjesto riječi *linija* u konkretnome slučaju ne bi došlo jer se za riječ *crt*a doista ne bi moglo reći da je nepoznata, već se dominantna uporaba posuđenice *linija* može pripisati utjecaju njemačkoga jezika na kojemu su napisana prva međunarodna pravila rukometne igre, a u kojemu se u nazivima za sve crte na rukometnome igralištu rabi riječ *Linie*, odnosno riječ koja podrijetlo vuče iz latinskoga jezika — *uzdužna crt*a naziva se *Seitenlinie*, *poprečna Torlinie* (pri čemu za vanjsku *crtu* vrata postoji naziv *Torauslinie*), *središnja crt*a zove se *Mittellinie*, *granična crt*a vratarova je *Torwartgrenzlinie*, *crt*a vratarova prostora naziva se *Torraumlinie*, *crt*a 7 metara je *7-m-Linie*, a *crt*a slobodnih bacanja ima naziv *Freiwurflinie*. Dakle, unatoč činjenici da u njemačkome jeziku postoji izvorno njemačka riječ koja glasi *Strich*, u tome se jeziku u nazivima za crte na rukometnome igralištu rabi riječ *Linie*.

Što se uporabe riječi *linija* u navedenim nazivima u kontekstu rukometa u drugim indoeuropskim jezicima tiče, situacija je sljedeća. Razumljivo, u romanskim se jezicima rabi naziv latinskoga podrijetla. Tako se u španjolskome jeziku u navedenim nazivima rabi riječ *línea* — *poprečna se crt*a naziva *línea de portería*, *uzdužna línea de banda*, *crt*a između dviju vratnica

línea de gol, središnja crta *línea central*, granična crta vratara *línea de limitación del portero*, crta vratarova prostora *línea de área de portería*, crta 7 metara *línea de 7 metros* te crta slobodnih bacanja *línea de golpe franco*.

Na francuskome se jeziku uzdužna crta naziva *ligne de touche*, poprečna *ligne de but*, središnja *ligne médiane*, granična crta vratara *ligne de limitation du gardien*, crta vratarova prostora *ligne des 6m*, crta 7 metara *marque du jet de 7m* te crta slobodnih bacanja *ligne de jet franc*. U francuskome jeziku postoji i riječ *trait* koja označava *crtu* odnosno *liniju*, ali je i ona, poput riječi *ligne*, latinskoga podrijetla (od latinske riječi *tractus*).

U ruskome se jeziku u nazivima za navedene crte rabi posuđenica *линия* (npr. uzdužna se crta naziva *боковая линия*, poprečna crta *линия ворот*, granična crta vratara *линия ограничения вратаря*, crta slobodnih bacanja *линия свободных бросков* itd.). Međutim, osim nje u uporabi je i riječ *черта* te germanizam *штрих*.

Što pokazuju primjeri iz navedenih jezika? U romanskim se jezicima, što je i razumljivo, rabi riječ latinskoga podrijetla. Osobito je zanimljivo da se riječ toga podrijetla rabi i u dvama germanskim jezicima – engleskome i njemačkome – navedena u ovome radu, te u dva slavenska jezika – u ruskome i hrvatskome.

S obzirom na to da je rukomet dominantno europski sport, koji je najrašireniji na germanskome i slavenskome govornom području, pretpostaviti je da su baš nazivi iz njemačkoga jezika, kao jezika na kojemu su napisana prva međunarodna pravila rukometne igre, utjecali na oblikovanje rukometnih naziva u drugim jezicima. Drugim riječima, utjecaj uslijed kojega se u analiziranim jezicima rabi riječ *linija*, latinskoga podrijetla, širi se iz njemačkoga jezika.

Danska, Norveška, Švedska, Finska, Nizozemska, Poljska, Francuska i Švicarska utemeljile su 1946. godine Međunarodni rukometni savez (*International Handball Federation – IHF*). Jezici zemalja utemeljitelja bili su dominantno germanski, te su se pravila rukometne igre na tim jezicima – iako su bila prevedena na engleski jezik u kojemu se također rabi riječ latinskoga podrijetla (engl. *line*) – temeljila na njemačkome izvorniku. Kako je pokazano, francuski kao romanski jezik rabi riječ latinskoga podrijetla (franc. *ligne*), dok je i poljski, pod utjecajem ostalih jezika, u uporabu u kontekstu rukometa stavio riječ *linia*. U slovačkome se jeziku – slavenskome jeziku kao što su to poljski, ruski i hrvatski – u nazivima za spomenute crte rabi riječ *čiara* (npr. uzdužna crta je *postranná čiara*, poprečna *bránková čiara*, granična crta vratara *čiara hranice brankára*, crta vratarova prostora *čiara bránkoviška* itd.). Drugim riječima, u slovačkome se, za razliku od ruskoga i poljsko-

ga, u analiziranim nazivima rabi riječ koja ne vuče podrijetlo od latinske riječi *linea*. Slovački, naime, ima purističku tradiciju sličnu hrvatskomu jeziku.

Očigledno je, stoga, kako se *linija* češće od riječi *cрта* rabi u rukometnoj terminologiji na hrvatskome jeziku. Konstatacija o dominantnoj uporabi riječi *linija* nije utemeljena samo na analiziranim *Međunarodnim pravilima rukometne igre* (2005), već i na temelju suvremene stručne i znanstvene literature pisane hrvatskim jezikom. Stoga bi se uporaba riječi *linija* eventualno mogla regulirati načelom koje kaže kako se u strukovnome nazivlju rabi onaj naziv koji je onima koji ga upotrebljavaju prihvatljiviji (Mihaljević 1998b; 2010:81).

Je li takva argumentacija uporabe posuđenice na mjestu na kojemu bi se mogla/valjala uporabiti prikladna domaća riječ opravdana? Riječ se *linija* nije uvijek rabila u toj igri u hrvatskome jeziku. U *Službenim međunarodnim pravilima za rukomet* (<s.a.>:3,10) u opisu se igrališta *uzdužna crta* naziva *uzdužnicom*, a *poprečna priječnicom*. Radi se, istina, o pravilima tzv. “velikog” rukometa. Međutim, kako su “veliki” i “mali” rukomet — potonji je igra koju danas poznajemo pod nazivom *rukomet* u hrvatskome jeziku — dvije inačice iste igre, ta je činjenica nebitna. U knjizi *Rukomet* tiskanoj 1942. godine (str. 8) rabi se riječ *cрта*, a ne *linija*, dok već dvanaest godina poslije Marijan Flander (1954a:9), pišući i o “velikome” i o “malome” rukometu, govori o *linijama*, a u prijevodu međunarodnih rukometnih pravila (1954b:7) rabi istu riječ. Širenje riječi *linija* može se, među ostalim, najvjerojatnije pripisati utjecaju izdanja tiskanih u bivšoj Jugoslaviji, npr. u Beogradu (Gojnić (ur.), 1962:9), ali i utjecaju u Hrvatskoj renomiranih autora poput Marijana Flandera (1954b:7) te brojnih rukometnih stručnjaka koji su očigledno više pažnje posvetili stručnomu aspektu rukometne igre nego jeziku. Spomenutu knjigu Jaroslava Mraza (1966) preveli su, kako je rečeno, Krešimir Pavlin, profesor Visoke škole za fizičku kulturu, Ivan Snaj, savezni kapetan (danas bi to bio selektor) rukometne reprezentacije tadašnje Jugoslavije, Irislav Dolenc, trener RK Zagreb, dok je Vinko Tomljenović bio profesor tjelesne kulture. Stručnjaci poput njih, ali i brojni drugi, svakako su imali, osim na sam rukomet kao igru, odlučujući utjecaj i na uporabu naziva u ovo-me sportu.

Međutim, načelo uporabe domaće riječi u hrvatskome jeziku trebalo bi poštovati svugdje gdje je to moguće, odnosno svugdje gdje postoji prikladna hrvatska riječ, što, u konačnici, isključuje uporabu strane riječi. Tako se, konkretno, u *Pravilima nogometne igre* (Hrvatski nogometni savez, 1997:8) u nazivima za crte koje omeđuju igralište i koje se nalaze na samome igralištu rabi riječ *cрта*, a ne *linija* — npr. *uzdužna crta*, *poprečna crta*, *središnja crta* itd. Uvriježenost uporabe riječi *cрта* u hrvatskome jeziku u kon-

tekstu nogometa ogleda se i u diskursu nogometnih stručnjaka. Tako 'Oko Sokolovo', Mateo Beusan, u emisiji *Afrovizija*, u kojoj komentira diskutabilne odluke sudaca na nogometnim utakmicama Svjetskoga nogometnoga prvenstva u Južnoj Africi (dana 27. lipnja 2010.), govori o *poprečnoj crti*, a ne o *poprečnoj liniji*.

Ni u košarkaškoj se terminologiji u nazivima za crte koje omeđuju košarkaško igralište ne rabi riječ *linija* — rabi se riječ *crt*a (Kozłowski, 1998:109, 312; *Službena pravila košarkaške igre za košarkaše i košarkašice*, 2004:6). Zanimljivo je da se u košarci riječ *crt*a rabi već od 1933. godine (vidi *Službena međunarodna pravila za basket-ball*, 1933:4).

Ista je situacija i u odbojci, još jednoj vrlo popularnoj ekipnoj igri. U *Službenim odbojkaškim pravilima s uputom za vođenje zapisnika* (2001-2004:18) govori se o *graničnim crtama*, i to o *bočnim crtama*, *osnovnim crtama*, o *srednjoj crti* te *crti napada*.

Stoga se dominantna uporaba riječi *linija* u kontekstu rukometne terminologije ne može opravdati prethodno navedenim načelom koje kaže da se rabi ona riječ koja se onima koji je koriste čini prihvatljivijom jer se u slučaju rukometne javnosti radi o epistemičkoj zajednici unutar širega konteksta ekipnih igara u kojima se, kako je pokazano, u opisu crta na igralištu dominantno rabi riječ *crt*a, stoga nema razloga da ta riječ ne uđe u službenu uporabu i u rukometnoj terminologiji. Uporaba riječi *crt*a ne može se isključiti ni prigovorom o pretjeranome jezičnom purizmu jer taj argument opovrgava opisana uporaba riječi *crt*a u nogometu, košarci i odbojci.

4. Zaključak

Kineziološka je terminologija bogata. To je bogatstvo s jedne strane rezultat činjenice da kineziologija temelji svoj autentični predmet istraživanja — utjecaj programiranoga tjelesnoga vježbanja na organizam čovjeka — na drugim znanostima poput biologije (fiziologije), fizike (mehanike, tj. biomehanike) itd., a s druge na sportu u svim njegovim manifestnim oblicima. Problem prijevodnih ekvivalenata među jezicima ponekad predstavljaju i praznine u pojmovnome sustavu nekoga jezika, te je pronalaženje dobrog prijevodnoga ekvivalenta često vrlo težak zadatak. Drugi je problem višeznačnost pojedinih naziva, što i znanstveni i stručni jezik nastoje izbjeći. Stoga je iznimno važno, s jedne strane, da nazivi kojima neka struka barata budu jednoznačni, a s druge, da svi stručnjaci operiraju istim pojmovnim sustavom.

Prethodnom se analizom prijevodnih ekvivalenata pojedinih rukometnih naziva u hrvatskome i engleskome jeziku nastojalo pokazati kako je,

da bi se izbjegla terminološka zbrka među pojedinim jezičnim sustavima, potrebno prije svega definirati neki pojam u pojmovnome sustavu (Mihaljević 1998a), a u drugoj je fazi potrebno dogovoriti naziv za pojedini sadržaj (Omrčen i Jaklinović-Fressl 2003). Pritom je potrebna suradnja stručnjaka iz nekoga područja i lingvista.

Pri odabiru bi naziva hrvatski naziv trebao imati prednost pred nazivom koji je podrijetlom iz nekoga stranog jezika (Mihaljević 1998b), iako to nije uvijek moguće. Potpuno jasno, međutim, jest kako standardiziranje naziva treba provesti s osobitom pažnjom. Općenito, o uporabi nekoga naziva odlučuju i stručnjak i lingvist (Mihaljević 1999), pri čemu odluka o uporabi naziva nije uvijek jednostavna.

Postupak standardizacije treba obaviti što točnije i sa što većom pozornošću kako bi se razvio sustav pojmova s pridruženim im nazivljem, ali se taj proces ne smije ograničiti samo na jedan jezični sustav, već nazivi moraju biti usporedivi s obzirom na različite jezične sustave (Jaklinović-Fressl, Omrčen i Štefić 2005). Stoga je na tome problemu potrebno raditi stalno kako bi se pratila svjetska kretanja i time osiguralo održavanje znanja i spoznaja na potrebnoj razini.

Literatura

- Anić, Vladimir, Dunja Brozović Rončević, Ivo Goldstein, Slavko Goldstein, Ljiljana Jojić, Ranko Matasović, Ivo Pranjković. 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb : Novi Liber.
- Antunović, Goranka. 2002–2003. Remarks on (purported) translators' tasks and translation teaching. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* XLVII–XLVIII, 13–21.
- Bayios, Ioannis A., E. M. Anastasopolou, D. S. Sioudris, Konstantinos D. Boudolos. 2001. Relationship between isokinetic strength of the internal and external shoulder rotators and ball velocity in team handball. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* 41(2), 229–235.
- Douglas, Dan. 2000. *Assessing Language for Specific Purposes*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Enfield, Nick, J., Asifa Majid, Miriam van Staden. 2006. Cross-linguistic categorisation of the body: Introduction. *Language Sciences* 28, 137–147.
- Filipović, Rudolf. 1990. *Anglizicmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Školska knjiga.
- Flander, Marijan. 1954a. *Rukomet*. Mala sportska biblioteka. Zagreb : Savez sportova Hrvatske.

- Flander, Marijan. 1954b. *Međunarodna rukometna pravila*. Zagreb : Rukometni savez Hrvatske.
- Gluhak, Alemko. 1993. *Hrvatski etimološki rječnik*. Zagreb : August Cesarec.
- Gruić, Igor, Dinko Vuleta. 2005. Razvoj eksplozivne snage tipa bacanja u rukometu. *Kondicijski trening* 3(1), 27–34.
- Gruić, Igor, Dinko Vuleta, Dragan Milanović. 2006. Performance indicators of teams at the 2003 Men's World Handball Championship in Portugal. *Kinesiology* 38(2), 164–175.
- Hrvatski nogometni savez. 1997. *Pravila nogometne igre*. Zagreb : Hrvatski nogometni savez.
- Hrvatski rukometni savez. 2005. *Međunarodna pravila rukometne igre*. Zagreb : Hrvatski rukometni savez, Udruga hrvatskih rukometnih sudaca.
- Hudeček, Lana, Milica Mihaljević. 2010. *Hrvatski terminološki priručnik*. Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Jaklinović-Fressl, Željka, Darija Omrčen, Lidija Štefić. 2005. Standardization of terminology — some examples from the history of sport and physical exercise. *Zbornik radova 4. međunarodne znanstvene konferencije o kineziologiji 'Science and profession — challenge for the future'*, Opatija, 7.—11. rujna 2005. Dragan Milanović, Franjo Prot (ur.). Zagreb : Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 741–743.
- Kozłowski, Marian. 1998. *Rječnik američkih košarkaških izraza i pojmova*. Zagreb : Hrvatski košarkaški savez, Udruga hrvatskih košarkaških trenera.
- Lipcsey, Miklos. 2003. A history of team handball. CalHeat — SF Bay Area Team Handball Club, <http://www.calheat.teamhandball/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&pag>, 15.02.2003.
- Lopac, Vjera. 2009. Projekt STRUNA u teoriji i praksi — treba li nam konsenzus o nazivlju u fizici? *Prevoditelj* XXXII(88), 15–19.
- Mihaljević, Milica. 1993. Lingvistička analiza naftnih naziva. *Jezik* 45, 96–104.
- Mihaljević, Milica. 1997. Znanstveno nazivlje i hrvatski jezik. *Jezik* 45, 63–67.
- Mihaljević, Milica. 1998a. *Terminološki priručnik*. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada.
- Mihaljević, Milica. 1998b. *Hrvatsko računalno nazivlje*. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada.
- Mihaljević, Milica. 1999. Suradnja lingvisti i predmetnih stručnjaka. *Jezik* 46, 155–157.
- Mihaljević, Milica, Kovačević, Barbara. 2006. Frazemi kroz funkcionalne stilove. *Jezik* 53, 1–15.

- Mihaljević, Milica. 2006. Hrvatsko i englesko računalno nazivlje. *Jezik* 53, 41–50.
- Milanović, Dragan. 1999. Struktura i značajke znanstvenih istraživanja u području sporta. *Zbornik radova druge međunarodne konferencije o kineziologiji 'Kineziologija za 21. stoljeće', 22.-26.9.1999.* Dragan Milanović (ur.). Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 90–96.
- Milat, Josip. 2005. *Osnove metodologije istraživanja.* Zagreb : Školska knjiga.
- Mraz, Jaroslav. 1966. *Rukomet.* Zagreb : Sportska štampa.
- Nikolić-Hoyt, Anja. 2005. *Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom.* U: Sočanac, Lelija, Žagar-Szentesi, Orsolya, Dragičević, Dragica, Dabo-Dene-gri, Ljuba, Menac, Antica, Nikolić-Hoyt, Anja. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica.* Zagreb : Nakladni zavod Globus, 179–205.
- Omrčen, Darija, Željka Jaklinović-Fressl. 2003. Treba li nam pojmovnik kondicijske pripreme sportaša — moguća svrha i zadaci. *Zbornik radova s međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 'Kondicijska priprema sportaša', 21. – 22. veljače, 2003.* Dragan Milanović, Igor Jukić (ur.). 157–161.
- Omrčen, Darija, Kamenka Živčić Marković. 2009. The discourse of the epistemic community of artistic gymnastics: the analysis of articles' titles. *Science of Gymnastics Journal* 1(1), 41–53.
- Random House Webster's Electronic Dictionary and Thesaurus.* 1992. College Edition. Version 1.0, Reference Software International.
- Random House Webster's Unabridged Dictionary.* 1999. V2.2 for 16bit Windows systems, V3.0 for 32bit Windows systems, Random House, Inc. Collexion Reference Software (1998) Lemout & Housepie.
- Reglamento de handball de salón,* dostupno na:
http://www.isparm.edu.ar/bibliotecavirtual/catalogo/data/R/pdf/Reglamento_Handball.pdf; s mreže skinuto 24.6.2010.
- Rječnik hrvatskoga jezika,* 2000, Jure Šonje (ur.). Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Školska knjiga.
- Rogulj, Nenad, Mirjana Nazor, Vatromir Srhoj, Davor Božin. 2006. Differences between competitively efficeint and less efficient junior handball players according to their personal traits. *Kinesiology* 38(2), 158–163.
- Rogulj, Nenad, Nikola Foretić, Vatromir Srhoj, Marijana Čavala, Vladan Papić. 2007. Utjecaj nekih motoričkih sposobnosti na brzinu lopte kod udarca u rukometu. *Acta Kinesiologica* 1(2), 71–75.
- Rukomet.* 1942. Edicija Stručna knjižnica odjela za tjelesni odgoj. Zagreb : Upravno zapovjedništvo ustaške mladeži, Odjel za tjelesni odgoj.
- Rules of the game,* 1991, S. Worth (ur.). London : CollinsWillow.

- Schelenz, Karl. oko 1930. *Technik des Handballspiels. Band 2.* Berlin : Limpert Verlag.
- Schelenz, Karl. 1936. *Lehrbuch des Handballspiels. Band 3. Training.* Dresden : Limpert.
- Schelenz, Carl. 1949. *Handball: Training und Leistung.* Lübeck : Antäus-Verlag.
- Službena međunarodna pravila za basket-ball.* Zagreb : Naklada »Gimnastikona«.
- Službena međunarodna pravila za rukomet.* <s.a.> Zagreb : Naklada tjelesne kulture.
- Službena odbojkaška pravila s uputom za vođenje zapisnika.* 2001-2004. Zagreb : Hrvatski odbojkaški savez.
- Službena pravila košarkaške igre za košarkaše i košarkašice.* 2004. Split : Hrvatski košarkaški savez, Udruga hrvatskih košarkaških sudaca.
- Šimenc, Zlatko, Krešimir Pavlin, Dinko Vuleta. 1998. *Osnove taktike rukometne igre.* (Skripta). Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu.
- Tyrdal, Stein, A. M. Finnanger. 1999. Osseous manifestations of 'handball goalie's elbow'. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports* 9(2), 92–97.
- Vuleta, Dinko, Dragan Milanović, Hrvoje Sertić. 1999. Latent structure of the spatial, phasic, positional and movement characteristics of the handball game. *Kinesiology* 31(1), 37–53.
- Vuleta, Dinko, Dragan Milanović, Hrvoje Sertić. 2003. Relations among variables of shooting for a goal and outcomes of the 2000 Men's European Championship matches. *Kinesiology* 35(2), 168–183.
- Vuleta, Dinko, Dragan Milanović i dr. 2004. *Rukomet: znanstvena istraživanja.* Zagreb : Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Wikipedia – *The Free Encyclopedia.* 2006a. American handball:
http://en.wikipedia.org/wiki/American_handball.
- Wikipedia – *The Free Encyclopedia.* 2006b. Handball:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Handball>.
- Жуков, Ю.И., Л.А. Зарахович, А.Г. Кун, Н.Е. Бабич. 1979. *Ручной мяч. Спортивные термины на пяти языках. Русский. Français, English. Deutsch. Español.* Москва : Издательство «Русский язык».

Handball-specific terminology Analysis of several examples

Abstract

Handball-specific terminology has its specific characteristics, as does any terminology connected with a certain sport. In this paper, several selected terms relating to the game of handball were analyzed. These terms included the actual name of the sport, as well as terms referring to types of shots and throws, the handball court, the players, and the attack. The analysis of the name of the sport reveals differences between the cultural environments in which the name was created. The description of a concept and of the name assigned to it is what should be known in one language in order to be able to find an equivalent of this name in another language. The search for a suitable equivalent may end without a consensus having been reached regarding what the description of a certain concept encompasses.

Ključne riječi: rukomet, stručno nazivlje, engleski jezik, hrvatski jezik

Key words: handball, technical terms, English, Croatian